

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΠΟΥ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
ΤΕΤΑΡΤΗ 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2021 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^ο απόσπασμα:
Αριστοτέλους, *Ηθικά Νικομάχεια*, Β 6.4-8, 1106a26-b7

Ἐν παντὶ συνεχεῖ καὶ διαιρετῶ ἔστι λαβεῖν τὸ μὲν πλεῖον τὸ δ' ἔλαττον τὸ δ' ἴσον, καὶ ταῦτα ἢ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἢ πρὸς ἡμᾶς [...]. Λέγω δὲ τοῦ μὲν πράγματος μέσον τὸ ἴσον ἀπέχον ἀφ' ἑκατέρου τῶν ἄκρων, ὅπερ ἐστὶν ἔν καὶ τὸ αὐτὸ πᾶσιν, πρὸς ἡμᾶς δὲ ὃ μήτε πλεονάζει μήτε ἐλλείπει· τοῦτο δ' οὐχ ἔν, οὐδὲ ταῦτὸν πᾶσιν. Οἷον εἰ τὰ δέκα πολλὰ τὰ δὲ δύο ὀλίγα, τὰ ἕξ μέσα λαμβάνουσι κατὰ τὸ πρᾶγμα· ἴσῳ γὰρ ὑπερέχει τε καὶ ὑπερέχεται· τοῦτο δὲ μέσον ἐστὶ κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν. Τὸ δὲ πρὸς ἡμᾶς οὐχ οὕτω ληπτέον· οὐ γὰρ εἴ τῳ δέκα μναῖ φαγεῖν πολὺ δύο δὲ ὀλίγον, ὁ ἀλείπτῃς ἕξ μναῖ προστάξει· ἔστι γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο πολὺ τῷ ληψομένῳ ἢ ὀλίγον· Μίλωνι μὲν γὰρ ὀλίγον, τῷ δὲ ἀρχομένῳ τῶν γυμνασίων πολὺ. Ὅμοίως ἐπὶ δρόμου καὶ πάλης. Οὕτω δὴ πᾶς ἐπιστήμων τὴν ὑπερβολὴν μὲν καὶ τὴν ἔλλειψιν φεύγει, τὸ δὲ μέσον ζητεῖ καὶ τοῦθ' αἰρεῖται, μέσον δὲ οὐ τὸ τοῦ πράγματος ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς.

2^ο απόσπασμα:
Αριστοτέλους, *Ηθικά Νικομάχεια*, Β 6.16, 1106b36-1107a6

Ἔστιν ἄρα ἡ ἀρετὴ ἕξις προαιρετικὴ, ἐν μεσότητι οὕσα τῇ πρὸς ἡμᾶς, ὠρισμένη λόγῳ καὶ ᾧ ἂν ὁ φρόνιμος ὀρίσειεν. Μεσότης δὲ δύο κακιῶν, τῆς μὲν καθ' ὑπερβολὴν τῆς δὲ κατ' ἔλλειψιν· καὶ ἔτι τῷ τὰς μὲν ἐλλείπειν τὰς δ' ὑπερβάλλειν τοῦ δέοντος ἔν τε τοῖς πάθεσι καὶ ἐν ταῖς πράξεσι, τὴν δ' ἀρετὴν τὸ μέσον καὶ εὕρισκειν καὶ αἰρεῖσθαι.

A1.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 2) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 2):

1. Η ποσότητα έξι μνων φαγητού είναι υπερβολική για κάθε αθλητή (1^ο απόσπασμα).

2. Η μεσότητα εντοπίζεται μόνο στα πάθη (2^ο απόσπασμα).

(μονάδες 4)

β. 1. «**τοῦτο δ' οὐχ ἓν, οὐδὲ ταῦτόν παῖσιν**»: Σε ποια φράση του αρχαίου κειμένου (1ο απόσπασμα) αναφέρεται η αντωνυμία «**τοῦτο**»;

2. «**...ὠρισμένη λόγῳ**»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου (2ο απόσπασμα) αναφέρεται η μετοχή «**ὠρισμένη**»;

3. «**...ὃ ἂν ὁ φρόνιμος**»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου (2ο απόσπασμα) αναφέρεται η λέξη «**ὃ**»;

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

B1. Στο 1ο απόσπασμα ο Αριστοτέλης διακρίνει δύο μορφές μεσότητας. Να τις παρουσιάσετε (μονάδες 6) και να εντοπίσετε δύο διαφορετικούς εκφραστικούς τρόπους μέσω των οποίων αυτές αναδεικνύονται (μονάδες 4).

Μονάδες 10

B2. «**Ἔστιν ἄρα ἡ ἀρετὴ ἕξις προαιρετικὴ, ἐν μεσότητι οὕσα τῇ πρὸς ἡμᾶς, ὠρισμένη λόγῳ καὶ ὃ ἂν ὁ φρόνιμος ὀρίσειεν.**»: Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ὀρων του 2ου αποσπάσματος «**προαιρετικὴ**» (μονάδες 6) και «**φρόνιμος**» (μονάδες 4).

Μονάδες 10

- B3.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε όνομα της **Στήλης Α** και δίπλα το γράμμα της **Στήλης Β** που αντιστοιχεί στη σωστή φράση.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Εύδοξος από την Κνίδο	α. φίλος του Αριστοτέλη που βρήκε μαρτυρικό θάνατο
2. Ξενοκράτης	β. διδάσκει στο Λύκειο
3. Ερμίας	γ. μαθηματικός, αστρονόμος και γεωγράφος
4. Αριστοτέλης	δ. πατέρας του Αριστοτέλη
5. Νικόμαχος	ε. διευθύνει την Ακαδημία

Μονάδες 10

- B4.α.** Να βρείτε στο παραπάνω διδαγμένο κείμενο μια ετυμολογικά συγγενή λέξη, απλή ή σύνθετη, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
τάγμα, λαβίδα, αφαίρεση, ελλιπής, πρακτορείο, ουσιαστικό.

(μονάδες 6)

- B4.β.** Για καθεμιά από τις δύο παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, στο ίδιο μέρος του λόγου, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμό, γένος), χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο:
«φρόνιμος», «πάθει».

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

B5.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Το παρακάτω ποίημα ανήκει στον Αρχίλοχο, έναν λυρικό ποιητή του 7^{ου} αιώνα π.Χ.

Καρδιά, καρδιά μου, που σε ταράζουν αγιάτρευτες συμφορές, μάζεψε τις δυνάμεις σου κι αντιμετώπισε τον εχθρό προτάσσοντας τα στήθη σου. Με σταθερότητα δέξου τον αγώνα με τον εχθρό σώμα με σώμα. Αν νικήσεις μη δείξεις τη χαρά σου δημόσια κι αν νικηθείς μη ριχτείς στο πάτωμα του σπιτιού σου κλαίγοντας. Να χαίρεσαι στη χαρά και να λυπάσαι στη λύπη, αλλά όχι υπερβολικά. Προσπάθησε να καταλάβεις το ρυθμό που κυβερνά τους ανθρώπους.

Αρχίλοχος, απ. 128 West, μτφ. Δ. Ιακώβ

Ο Αρχίλοχος διατυπώνει μια προτροπή για τον έλεγχο των ανθρώπινων συναισθημάτων. Να την παρουσιάσετε και να τη συγκρίνετε με την άποψη που εκφράζει ο Αριστοτέλης στο 2^ο απόσπασμα.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ισοκράτης, Κατά σοφιστών, 3-4

(edd. G.E. Benseker – F. Blass,
B.G. Teubner, Leipzig)

Στο κείμενο που ακολουθεί ο Ισοκράτης κατακρίνει τους σοφιστές.

Οὔτοι τοίνυν εἰς τοῦτο τόλμης ἐληλύθασιν, ὥστε πειρῶνται πείθειν τοὺς νεωτέρους, ὡς ἦν αὐτοῖς πλησιάζωσιν, ἅ τε πρακτέον ἐστὶν εἴσονται καὶ διὰ ταύτης τῆς ἐπιστήμης εὐδαίμονες γενήσονται. Καὶ τηλικούτων ἀγαθῶν αὐτοὺς διδασκάλους καὶ κυρίους καταστήσαντες οὐκ αἰσχύνονται τρεῖς ἢ τέτταρας μνᾶς ὑπὲρ τούτων αἰτοῦντες· ἀλλ' εἰ μὲν τι τῶν ἄλλων κτημάτων πολλοστοῦ μέρους τῆς ἀξίας ἐπώλουν, οὐκ ἂν ἠμφισβήτησαν ὡς [οὐκ] εὖ φρονοῦντες τυγχάνουσι, σύμπασαν δὲ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οὕτως

ὀλίγου τιμῶντες, ὡς νοῦν ἔχοντες διδάσκαλοι τῶν ἄλλων ἀξιοῦσι γίγνεσθαι. Καὶ λέγουσι μὲν, ὡς οὐδὲν δέονται χρημάτων, ἀργυρίδιον καὶ χρυσίδιον τὸν πλοῦτον ἀποκαλοῦντες, μικροῦ δὲ κέρδους ὀρεγόμενοι μόνον οὐκ ἀθανάτους ὑπισχνοῦνται τοὺς συνόντας ποιήσειν.

ἐληλύθασιν = ἔχουν φτάσει
εἴσονται = θα μάθουν
τοὺς συνόντας = τους μαθητές τους

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: “Οὗτοι τοίνυν εἰς τοῦτο ... ὑπὲρ τούτων αἰτοῦντες”.

Μονάδες 10

Γ2. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο αδίδακτο κείμενο:

Οι σοφιστές κατά τους ισχυρισμούς του Ισοκράτη:

- α. Δεν είναι καθόλου τολμηροί.
- β. Δεν έχουν την αξίωση να γίνουν δάσκαλοι των άλλων.
- γ. Αμείβονται με τρεις ή τέσσερις μνες για τη διδασκαλία τους.
- δ. Μόνο που δεν υπόσχονται ότι θα κάνουν τους νέους αθάνατους.
- ε. Υπόσχονται στους μαθητές τους την ευτυχία.

Μονάδες 10

Γ3.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε ρηματικό τύπο της **Στήλης Α** και δίπλα το γράμμα της **Στήλης Β** που αντιστοιχεί στην ορθή γραμματική του αναγνώριση.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. λέγουσι	α. γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα
2. τιμῶντες	β. απαρέμφατο μέλλοντα
3. πείθειν	γ. γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα
4. ποιήσειν	δ. απαρέμφατο ενεστώτα
5. γενήσονται	ε. μετοχή ενεστώτα

(μονάδες 5)

β. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις στον άλλο αριθμό, στην ίδια πτώση και γένος:

έπιστήμης, εὐδαίμονες, ἄ, διδασκάλους, κέρδους.

(μονάδες 5)

Μονάδες 10

Γ4.α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις:

τόλμης, πείθειν, εὐδαίμονες, τέτταρας, νοῦν, ἀποκαλοῦντες.

(μονάδες 6)

β. “ὥστε πειρῶνται πείθειν τοὺς νεωτέρους”: Να αναγνωρίσετε τη δευτερεύουσα πρόταση ως προς το εἶδος, την εισαγωγή, την εκφορά και τον συντακτικό της ρόλο.

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 17.00

**ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ.
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Μετάφραση

Αυτοί λοιπόν σε τέτοιο σημείο τόλμης έχουν φτάσει, ώστε προσπαθούν να πείθουν τους νεωτέρους ότι, αν πάνε κοντά τους, θα μάθουν αυτά τα οποία πρέπει να κάνουν και με αυτή τη γνώση θα γίνουν ευτυχισμένοι. Και ενώ έχουν καταστήσει τους εαυτούς τους δασκάλους και υπεύθυνους για τόσο μεγάλα οφέλη δεν ντρέπονται να ζητούν γι' αυτά τρεις ή τέσσερις μνες.

Γ2. Ερώτηση του τύπου Σωστό – Λάθος

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Σωστό
- δ. Σωστό
- ε. Σωστό

Γ3. α. Γραμματικές παρατηρήσεις

- 1. γ
- 2. ε
- 3. δ
- 4. β
- 5. α

Γ3. β.

έπιστημῶν

εὐδαίμων

ὄ

διδάσκαλον

κερδῶν

Γ4. α.

- **τόλμης:** ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός ως γενική διαιρετική στην αντωνυμία τουτο.
- **πείθειν:** αντικείμενο του ρήματος πειρῶνται και τελικό απαρέμφατο (έχουμε ταυτοπροσωπία, γιατί το υποκείμενο του απαρεμφάτου είναι ίδιο με το υποκείμενο του ρήματος που είναι το εννοούμενο οὔτοι).
- **εὐδαίμονες:** κατηγορούμενο του υποκειμένου του ρήματος γενήσονται.
- **τέτταρας:** ομοιόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός ως επιθετικός προσδιορισμός στο μνᾶς.
- **νοῦν:** αντικείμενο της μετοχής ἔχοντες.
- **ἀποκαλοῦντες:** επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα δέονται συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος που είναι το οὔτοι.

Γ4. β.

Δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση, εισάγεται με τον συμπερασματικό σύνδεσμο ὥστε, εκφέρεται με οριστική (πειρῶνται), γιατί δηλώνει το πραγματικό και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του συμπεράσματος ή αποτελέσματος στο ρήμα ἐληλύθασιν.